

A Pécsi Ítéltábla dr. Papp János ügyvéd által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - dr. Csókás Zsófia ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** (I.rendű alperes címe) I. rendű, **II.rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II. rendű, III.rendű alperes neve (címe) III. rendű, valamint a személyesen eljáró **IV.rendű alperes neve** (IV.rendű alperes címe) IV: rendű, V. rendű alperes neve (V.rendű alperes címe) V. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Törvényszék 2013. május hó 27. napján kelt,..... számú ítélete ellen a felperes részéről 74., és Gf. 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest az I.-II-III. rendű alperesek, mint egyetemleges jogosultak javára 1.800.000,- (egymillió-nyolcszázezer) forint másodfokú perköltség megfizetésére.

Megkeresi a Pécsi Ítéltábla Gazdasági Hivatalát, hogy a felperes által szám alatt perköltség biztosíték címén befizetett 1.800.000,- (egymillió-nyolcszázezer) forintot utalja ki az I-II-III. rendű alpereseknek.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Felperes és I-IV. rendű alperesek között 2006. április hó 5. napján adásvételi szerződés jött létre, mellyel az alperesek az V. rendű alperesi gazdasági társaságban lévő üzletrészüket, összesen 100.000.000,- forint vételár ellenében eladták felperesnek.

Felperes keresetében elsődlegesen feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással az eredeti állapot helyreállítását, az alperesek vételár visszafizetésre kötelezését, és a cégbíróság megkeresését, másodlagosan a feltűnő értékaránytalanság kiküszöbölésével az I. rendű alperest 7.000.000,- forint, a II-III-IV. rendű alperest 21.000.000-21.000.000,- forint visszafizetésére kötelezését kérte. Az elsőfokú tárgyalás berekesztését megelőzően hivatkozott arra is, hogy az alperesek megtévesztő magatartása miatt a szerződés nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik.

Az elsőfokú bíróság számú ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú eljárás során kirendelt igazságügyi könyvszakértő szakvéleménye alapján megállapította, hogy az adásvétel időpontjában az üzletrészek forgalmi értéke legalább a könyv szerinti érték - 67.022.000,- forint - volt, de aggálytalan következtetés vonható le arra, hogy a könyv szerinti érték és az eszköz alapú megközelítéssel megállapítható érték (129.181.000,- forint) között volt. Álláspontja szerint - mivel a perbeli ügylet összetettsége egy egyéb adásvételhez képest nagyobb kockázatot hordoz - 40 % mértékű eltérés, 60.000.000,- forint összegű vételár mellett lenne megállapítható a feltűnő értékaránytalanság, a minimálisan elfogadott könyv szerinti érték azonban ezt meghaladja. Utalt arra, hogy a feltűnő értékaránytalanság megállapítását kizárja az is, hogy a felperes az ügylet jellegére, súlyára tekintettel tőle elvárható fokozottabb gondosságot, körültekintést elmulasztotta, és az ebből eredő kockázat az eladókon nem kérhető számon. Kiemelte, hogy felperes a megtévesztést nem bizonyította, korábban e jogcímen megtámadási jogát nem gyakorolta. Megállapította, hogy a szerződés nem ütközik a jóerkölcsbe, önmagában az eladók nyereségszerzési szándéka nem tisztességtelen.

A Ítélet tábla számú végzésével az eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, és új határozat hozatalára utasította. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a megtévesztésre, nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésre alapított keresetváltoztatást a IV-V. rendű alperesekkel nem közölte, a kiterjesztett érvénytelenségi kereset tekintetében elmaradt a jogvita kereteinek tisztázása és a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján a felperes tájékoztatása, amely a másodfokú eljárásban nem orvosolható eljárási szabályszegés. Kiemelte, hogy a tényállás a kiegészített kereseten kívül is részben felderítetlen, az elsőfokú bíróság elmulasztotta a felek változó perbeli nyilatkozataihoz igazodó Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást, nem tisztázta, hogy az üzletrész értékesítés évében keletkező veszteség milyen okokra vezethető vissza. A másodfokú bíróság érdemben sem értett egyet az elsőfokú bíróság döntésével. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróságnak a komplex szakértői bizonyítást összegző könyvszakértői vélemény alapján az üzletrészek konkrét piaci értékét kellett volna meghatároznia, melyet az a megállapítás, hogy a forgalmi érték a könyv szerinti érték és az eszköz alapú érték közé tehető, nem pótol. Kiemelte, hogy a cégértéket szakértői bizonyítás révén kell meghatározni, bírói mérlegelésnek akkor van helye, ha szakértői bizonyítás útján a forgalmi érték nem határozható meg. A másodfokú bíróság határozatában foglaltak szerint az elsőfokú bíróság tévesen határozta meg az értékkülönbséget is a szerződéses ár és a forgalmi érték viszonyításával, mivel az értékkülönbség megállapítása során a forgalmi értéket a vételár és forgalmi érték különbözetével kell aránypárba állítani, ezért a perbeli esetben a könyv szerinti érték alapulvételével az értékkülönbség 49 % mértékű. Fentiekre tekintettel a megismételt eljárásban a másodfokú bíróság iránymutatásul előírta az elsőfokú bíróságnak a kiegészített kereset alapjául szolgáló tények és jogcím tisztázását, a keresetváltoztatás valamennyi alperessel közlését azzal, hogy az ellenkérelemben foglaltakra figyelemmel a feleket a bizonyítandó tényekről, bizonyítási teherről

tájékoztatnia kell. Felhívta továbbá a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságot a 2006. évi társasági veszteség okainak tisztázása érdekében a szakértői bizonyítás kiegészítésére.

A megismételt eljárás során a felperesszám alatt módosított keresetében a feltűnő értékaránytalan előny kiküszöbölésével 2.000.000,- és 6.000.000-6.000.000-6.000.000,- forint megfizetésére kérte kötelezni az I-II-III-IV. rendű alpereseket, a nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközésre alapított keresetét nem tartotta fenn.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy az adásvételi szerződés időpontjában az V. rendű alperes saját tőkéjének könyv szerinti értéke az igazságügyi szakértő által javasolt korrekciókra tekintettel, az auditált mérleghez képest 67.022.000,- forint, az eszköz alapú megközelítés alapján számított értéke 130.581.000,- forint volt. Kiemelte, hogy felperes az üzletrészeket a gazdasági társaság eredményes továbbműködtetése céljából vásárolta meg, a gazdasági társaság értéke osztalék alapú számítási módszer alapján 71.154.000,- forint volt. Kifejtette, hogy a piaci érték az eszköz alapú és osztalék alapú módszer súlyozásával határozható meg, mivel az osztalék alapú megközelítés figyelmen kívül hagyja az V. rendű alperes eszközeinek forgalmi értékét. Álláspontja szerint a két módszer közötti súlyozás nem szakkérdés, mivel az eset összes körülményeinek mérlegelésével határozható meg, hogy a konkrét piaci érték melyik módszer alapján számított értékhez esik közelebb és milyen mértékben. Értékelte e körben az osztalék alapú megközelítés tekintetében azt, hogy a felperes nem a gazdasági társaság eszközeinek értékesítése, hanem a társaság működtetése, és ennek során nyereség elérése érdekében vásárolta meg az üzletrészeket, további azt, hogy a vételár kialakításánál a felek a mérleg szerinti eredményt figyelembe vették. Utalt arra, hogy az eszköz alapú módszer - figyelemmel arra, hogy az eszközök utólagos értékelése hibalehetőséget hordoz magában - kockázatot jelent. Mindennek alapján az osztalék alapú és eszköz alapú módszer 80-20 % arányú súlyozásával - az osztalék alapú módszer szerinti érték magasabb arányú figyelembe vételével - az üzletrészek piaci értékét 83.039.400,- forintban határozta meg. Kifejtette, hogy az üzletág jellegében, a cég működtetésében, működésétől független folyamatok kiszámíthatóságában, a versenytársak döntéseiben rejlő kockázatra tekintettel jelen esetben a szolgáltatás és ellenszolgáltatás 40 % mértékű eltérése jelentene feltűnő értékkülönbséget. Utalt arra, hogy felperes az üzleti kockázat körébe eső körülmények ismerete hiányára nem hivatkozhat, és arra sem, hogy kalkulált haszna az üzletből nem származott. Értékelte azt, hogy a felperes képviselője igazságügyi könyvszakértő volt, és a szerződést, annak 4. pontja szerint a társaság könyvelésének, mérlegének, gazdálkodásának ismeretében kötötte meg. Mindennek alapján megállapította, hogy a 83.039.400,- forint konkrét piaci érték mellett az értékkülönbség mértéke 20,42%, amely nem jelent feltűnő értékaránytalanságot. Utalt arra, hogy osztalék alapú számítás szerinti értékkülönbség - 40,54 % - figyelembe vétele esetén sem határozható meg a reparáció a felperes által kért módon - az értékkülönbség felében - mivel a feltűnő értékaránytalanság jogi szabályozása nem a kockázat megosztását szolgálja, a

teljes értékaránytalanság felének eladókra terhelése nem áll összhangban a forgalombiztonság követelményével.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a módosított keresetnek helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Hangsúlyozta, hogy az üzletrészek piaci értékének meghatározásánál az üzletrész jövedelemtermelő képességét kell figyelembe venni, mivel nem a társaság eszközeinek tulajdonjogát, hanem az üzletrészek tulajdonjogát szerezte meg továbbműködtetés, nyereség, osztalék szerzése céljából. Hivatkozott arra, hogy az eszközök jelentős részét elidegenítési, terhelési tilalom terhelte, a 2005. december 31-i mérlegadatok valótlanok voltak, az V. rendű alperes az adásvételi szerződés megkötésekor veszteségesen működött. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság dr. H.S. igazságügyi szakértő szakvéleményét indokolás nélkül mellőzte, és a Ítélet tábla iránymutatásától eltérően a piaci értéket nem komplex szakértői vélemény alapján, hanem szubjektív mérlegeléssel határozta meg. Kiemelte, hogy az osztalék alapú módszerrel meghatározott piaci érték alapján a feltűnő értékaránytalanság fennállt, és az értékkülönbséget - az érvénytelenségi okot - az elsőfokú bíróságnak ki kellett volna küszöbölnie.

Az I-II-III. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomó részt helyesen állapította meg, azonban a másodfokú bíróság mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából a 3. oldal 3. bekezdését, mivel az üzletrészek szerződéskötés időpontjában fennálló konkrét piaci értékének a vételártól való eltérése a perbeli bizonyítékok alapján nem állapítható meg.

Az így pontosított tényállás alapján az elsőfokú bíróság döntése érdemben helyes, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolását kiegészíti az alábbiakkal:

Helyesen, és aÍtélet tábla hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatásnak megfelelően járt el az elsőfokú bíróság, amikor az üzletrészek konkrét piaci értékét tekintette bizonyítandó ténynek, és a bizonyítást - a könyvszakértői vélemény kiegészítésével - e körben folytatta le. A bizonyítandó tények körét ugyanis a kereseti tényállítás határozza meg, a felperes 2007. április hó 4. napján előterjesztett keresetének tényállítása pedig az volt, hogy az üzletrészek - az V. rendű alperes eszközértékére, szerződéses állományára, az

üzleti életben betöltött szerepére és jó hírnevére tekintettel - kikötött vételára és azok valós forgalmi értéke - az piacon elérhető ára - lényegesen eltért. Az elsőfokú bíróság ezért helyes célt tűzött ki a bizonyítási eljárásban, amikor az adásvétel tárgyát képező üzletrészek valós forgalmi értékét szándékozott szakértői módszerrel megállapítani. Az elsőfokú bíróság által kitűzött cél azonban a perben nem volt elérhető, mert a kiegészített szakértői bizonyítás alapján sem volt megállapítható az üzletrészek vételártól eltérő forgalmi értéke.

A per során, szakértői bizonyítás útján három különböző forgalmi érték került meghatározásra, három különböző módszerrel, eszköz alapú, osztalék alapú, saját tőke alapú értékelés módszerével, melyek egyike sem lehet azonban önállóan alkalmazható módszer, és ezért egyik módszer eredményeként meghatározott értéket sem lehet egzakt forgalmi értéknek tekinteni. Felperes - az alábbi okok miatt - nem hivatkozhat arra, hogy a forgalmi érték azonos volt a jövedelem alapú megközelítéssel megállapítható értékkel, vagy az V. rendű alperes saját tőkéjével, az alperesek pedig nem hivatkozhatnak arra, hogy az üzletrész értéke az társaság eszközértékével volt azonos.

A jövedelem alapú megközelítés alapulvételét a felperes keresetlevélben tett tényállítása zárja ki, a felperes ugyanis a keresetlevélben nem is állította, hogy az üzletrészek jövedelem termelő képességre tekintettel határozták meg a vételárat, hanem úgy nyilatkozott, hogy az eszközérték, szerződéses állomány, üzleti életben betöltött szerep, jó hírnév együttes figyelembevételével. Ezek lehetnek ezért azok a körülmények, melyek az üzletrészek forgalmi értéke megállapításának alapjául szolgálhatnak, különös tekintettel arra, hogy az üzletrész nagyfokú egyedisége folytán összehasonlítható adatok figyelembe vételére nincs lehetőség. Az elsőfokú bíróság és 46. számú végzéseivel felhívta a felperest a kereseti tényállításhoz képest a per során már eltérően állított hozam és befektetési érték szerepének bizonyítására, a felperes azonban az alperesek ellentétes előadásával - a felperes célja biodiesel üzem létrehozása volt a már működő V. rendű alperes tevékenységeként - szemben nem bizonyította a vételár kialakulásánál a hozamérték alapulvételének elsődlegességét. Felperes az üzletrészeket anélkül vásárolta meg, hogy a gazdasági társaság jövedelemtermelő képességét vizsgálta volna, ezt alátámasztó kimutatást, véleményt beszerezett volna, ezért a jövedelemtermelő képesség bizonytalanságának kockázatát viselnie kell, hozzáteve, hogy az ügyletkötés utáni időszakban bekövetkezett jövedelemtermelő képesség csökkenés elviekben is csak részben lehet összefüggésben az ügyletkötéskori cégértékkel. A Kft. üzletrész nem értékpapír, önmagában jövedelemtermelő képessége sincs, a kft. üzletrészek után járó osztalék minden évben alapvetően az elért gazdasági eredménytől, ez pedig a társaság gazdálkodásától, a cég működtetésétől függ, amelyet az ügyletkötés után főként a felperes, és kisebb részben az ügyletkötéskori cégérték befolyásolhatott.

Felperes nem hivatkozhat eredményesen arra sem, hogy az üzletrészek piaci értéke az V. rendű alperes saját tőkéjével azonos. A saját tőke a számvitelről szóló 2000. évi C. tv. 35. § (2) bekezdése értelmében a jegyzett, de még be nem fizetett

tőkével csökkentett jegyzett tőkéből, a tőketartalékból, az eredménytartalékból, a lekötött tartalékból, az értékelési tartalékból és a tárgyi év mérleg szerinti eredményéből tevődik össze, nem tartalmazza a felperes által a keresetlevélben hivatkozott - a vételár kialakításánál figyelembevett - körülményeket, így üzleti életben betöltött szerepet, szerződéses állományt, goodwill-t.

Nem azonosítható az üzletrészek forgalmi értéke az alperesek által hivatkozott eszköz alapú megközelítés révén meghatározott értékkel sem, mivel a felek által sem vitatottan a felperes nem a cég vagyoni eszközeit, hanem a cég üzletrészeit vásárolta meg, és nem azért, hogy az V. rendű alperes vagyoni eszközeit értékesítse, hanem azért, hogy a társaságot továbbműködtesse.

Az alkalmazott szakértői módszerek eredménye közti eltérés nem jogosította fel az elsőfokú bíróságot arra, hogy a forgalmi értéket az eszköz alapú és jövedelem alapú érték súlyozásával határozza meg. A Pp. 206. § (3) bekezdése arra ad lehetőséget a bíróságnak, hogy ha a kártérítés, vagy egyéb követelés összege szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján nem állapítható meg, akkor azt a per összes körülményeinek mérlegelésével belátása szerint határozza meg, arra azonban e rendelkezés nem ad felhatalmazást, hogy a per eldöntése szempontjából releváns, szakkérdésnek minősülő tényt e módszerrel állapítson meg. Ha perben bizonyítandó tény szakkérdés, az azonban szakértői bizonyítás eredményeként sem állapítható meg, akkor a pert a bizonyítási teher, és a bizonyítatlanság következményei, azaz a Pp. 164 § szabályai alapján kell eldönteni.

A perben az alkalmazott szakértői módszerek eredménye, és az azok közti eltérés nem teszi lehetővé a perben annak ténykénti megállapítását, hogy az üzletrészek adásvételkori vételára azok forgalmi értékétől eltért, mégpedig olyannyira, hogy ezáltal az ügylet feltűnően értékaránytalanná vált. A felperes tehát e kereseti tényállítását - a vételár és a valós forgalmi érték közt fennálló feltűnő értékaránytalanságot - bizonyítani ne tudta, ezért a bizonyítatlanság következményeként kellett a keresetét elutasítani.

Az alaptalanul fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I-II-III. rendű alperesek másodfokú eljárásban felmerült költségét megtéríteni, mely költség az alpereseket képviselő ügyvéd 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (6) bekezdése alapján megállapított, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló munkadíj, és fedezete a felperes által a Pp. 89. § (1) bekezdése szerint a bíróság gazdasági hivatalánál letétbe helyezett 1.800.000,- forint.

P é c s, 2013. december 11.

Dr. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyöngyösiné dr. Antók Éva s.k. előadó

bíró, Dr. Berki Csilla s.k. bíró